

HER FOTOĞRAFIN BİR HİKÂYESİ VAR: 40

KIRIM'A GİDERİM YÜKÜM HASRETTİR

*Kırım'dan gelirim adım (da) Sinan'dır,
Kılıcımın suyu kandır (da) dumandır.*

Mırsalarıyla başlayan türkümüzü bilenlerimizin sayısının oldukça fazla olduğunu biliyorum. Belli günlerde radyo ve televizyonlarımızda okuduğunu da hepimiz biliriz. Türkünün uzun bir hikâyesi vardır da özetlemesi bile yazımızı zora sokabilir. Meraklıları ve ilgilenenleri bu hikâyeyi nerede bulacaklarını pek iyi bilirler.

Yıl 2015... Anka-ra'dan bir ileti geliyor. Gönderen, üyesi oldu-

ğum ve ülkemizin en seçkin bilim derneklerinden birisi olan *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü (TKAE)* ile bir devlet kuruluşu olan *Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı (TÜRKSOY)* ile iş birliğine giderek Kırım'da, bizim Akmescit

adını verdiğimiz Simferepol'de bir bilim toplantısı düzenleyeceklermiş. Toplantının konusu mu? Masal... Elbette kambersiz masal toplantısı olamayacağını onlar da bildikleri için bize anlamlı bir davetiye göndermişler. İşke toplantımızın adı: *Tas-*

**Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU**

tarakay'dan Keloğlan'a Türk Masalları Uluslararası Sempozyumu

O sözümüz ne güzel dile getiriyordu bizim o günlerdeki ruh hâlimizi... Hani şu terzi atasözümüz var ya, işte o: *Terziye "Göç." demişler, "İğnem başımda."* demiş. Bizimki de ol hesap. Yazışmalar, telefon etmeler derken bildirimizin adını bildiriyor, özeti gönderiyor ve kendini de hazırlayıp yola çıkma hazırlıklarımıza başlıyoruz. Yolculuğumuz, 02-06 Haziran 2015 arasında gerçekleştirilecek. .

Bu yazımızı tuşlara dökerken başlık konusunda birkaç ad üzerinde durmuştum ama bana en uygun geleni, yazımızın başındaki mısralardan yola çıkarak bir başlık bulmak oldu:

Kırım'a Giderim Yüküm Hasrettir

Yurt dışına çıkmak sanıldığı kadar kolay olmuyor. Neyse, beraber gideceğim bir öğrencim var: Prof. Dr. Ali Berat Alptekin. Evden gara, gardan yüksek hızlı

tren ile Ankara Garı'na ve oradan bir taksi ile Ankara Otogarı'na (AŞTİ)... HAVAŞ ile Esenboğ'a... Oh be, ben sayarken yorulduğum. Kırım'a doğrudan uçamıyoruz, İstanbul'a uçacak, oradan Sabiha Gökçen Havaalanı'ndan Akmesicit'e havalanacağız. Bu genç havaalanımıza da ilk yolculuğum oluyor.

Havaalanında, Kırım'a uçacak yolcular arasında bir hayli tanıdığımı görüyorum. Arkadaşlarım, öğrencilerim, vb. Onları, unvanlarını dikkate almaksızın adlarına göre alıyorum. Ancak iki adlı bildirilerin ikinci adları ayrıca kendi adlarının sırasında ve ( ) içinde de gösterilmiştir.

Dursun Yıldırım (TKAE Başkanı), Abdurrahman Güzel, Ali Berat Alptekin, Bahattin Yediylidiz, Bülent Bayram, Bülent Gül, Fikret Türkmen-Yılmaz Yeşil, Hayati Beşirli, İhsan Kalenderoğlu, İsa Özkan, Mehman Musaoğlu, Mehmet Aça, Metin Ekici, (Murat Gülbetekin), Mustafa Gülte-

kin, Muvaffak Duranlı, Saim Sakaoğlu, Selami Fedakar, Servet Karabağ-Murat Gülbetekin, Seyfullah Yıldırım, (Yılmaz Yeşil), Zekeriya Karadavut.

Ayrıca öbür ülkelerden gelen bilim insanlarını da kendi aralarında aynı yöntemle sıralamaya alıyoruz: A. M. Süleymanov, Ayşe Kokiyeva, Bakır Abjet, Gülnur Husayinova, Huang Zhongxang, (L.) N. Arbaçakova, N. Nazarova, Nuriye Emirsuinova, T. M. Sadalova, Zauzirat Hasanovna Canhotova

Yoldan gelene, derler ki, ‘Yediğin içtiğin senin olsun, gördüklerini anlat...’ Biz, yediklerimizden de kısa söz etmek isteriz. Özellikle bir öğle yemeğimizle bir akşam yemeğimizle ilgili notlarımı aktarırvereyim. Ben, yemek düşkünü biri değilim. Yediklerimi eleştirmek, tadı tuzu hakkında not vermek bana göre değil... İşte yol notlarımdan birkaç satır başı:

“13.00’te yemeğe gidilecekti. Genlerimizle oynanmadığını ispat ederek 20-25 dakika geç hareket edebildik. Bir Kırım Tür-

kü’nün lokantasında yedik öğle yemeğini. Çorbanın içinde et vardı, nohut vardı, otsular vardı. Öğlenin asıl yemeği etli havuçlu pilav... Tatlı, içecekler derken sıra ilaçlarıma gelmişti.”

“Biraz da olsa açık havada oturduk. Lokantanın önü ‘tiryakiler’ içindi. Neyse, karşı Parktaki İsmail Gaspralı’nın heykeline gidilince hepimiz canlandık. Fo-

toğraf makinaları bir yandan, 'Benimkiyle de' sözleri öbür yandan bahçede dağılmalar derken yağmuru başlattık! Heykel, aslında uzun bir taş kütesi imiş. Lokanta sahibi Türk, üst kısmını, Gaspıralı'nın göğüs kısmını yonturarak heykeli oluşturmuş."

"Akşam yemeğinin saatini kimi 18.00, kimi de 18.30 olarak öğrenmiş. Ben ilk gruptan idim ve aşağıya inince saatin 19.00'a alındığını öğrendim. Yukarıya çıktım tekrar. Neyse, yine 19.00'dan epey sonra hareket ederek 'zaman düşmanlığı'mızı tatmin etmiş olduk."

"Aynı lokanta... Tavuk eti içeren çorba, yaprak sarma, kırmızı et ve tavuk ızgara, ayran, soda, kızılçık şurubu, su ve iki tür tatlı... Ayrıca küçük kâselerde, *Mevlâna* diye adlandırılan (tabii Türkiye'de) *pînir* (peynir) şekerimizin ufaklıkları yine masamızı süslüyordu."

Toplantımıza gelince...

Ev sahiplerimizin temsilcisi, *Bölüm Dekanı* olarak belirtilen Doç. Dr. Reneta Gafurova Hanım

idi. O, açılıшта, Rektör Prof. Dr. Fevzi Yakubov'dan sonra söz alarak toplantı hakkında bilgi vermişti. Toplantıda ülkemiz adına Prof. Dr. Dursun Yıldırım konuşmuş, daha sonra ise, benim başkanlık yaptığım açılış oturumunda Prof. Dr. Umay Günay 'Sempozyum Açılış Bildiris'i'ni sunmuştu.

Daha sonra iki salonda bildiri-lerin sunulmasına geçildi. Ancak ne olduysa oldu, öğleden sonra program alt üst ediliverdi. Ertesi gün sabah yapılacak oturumlar, öğleden sondeki iki oturumun yanına üçüncü ve dördüncü oturumlar olarak eklenince aynı anda dört oturum birden yürütülmek zorunda kalındı. Benim bildirim de ertesi günden ilk günün öğleden sonrasına alınınca ortada bir karışıklık çıkıverdi. Bildirimi, öğrencim Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'in başkanlık yaptığı oturumda yine öğrencim Prof. Dr. Metin Ekici ile arkada sunduk. Dinleyici sayısı mı? Ne siz sorun, ne de ben söyleyeyim.

Bildirim konusunu da unutmada hatırlatıvereyim *Türk Masallarının Tip ve Motif Kataloğunu Hazırlama Sorunları*.

Ertesi sabah, yolculuğumuzun kültür bölümü başlıyordu. Hedef ünlü Yalta şehri. Ama yol boyunca uğrayacağımız bazı yerler vardı. Aramızdaki tarihçiler, özellikle Kırım tarihini iyi bilenler bizleri bilgilendirdiler.

Yalta'daki önemli bir binayı gezdik. Acaba bu bina niçin önemliydi, hatırlayabildiniz mi? Orada hangi devletlerin büyüklere bir yemek için bir araya gelmişlerdi (!). Acaba bu

konferansa katılan üç büyük devletin ileri gelenlerinin yemek listesinde (menü sözü o zaman dilimize girmiş miydi acaba?) neler vardı ve neleri yemişlerdi.

Yalta güzel bir şehir... Hafta tatillerinde önemli meydanları insan selini ağırılıyor. Sakinliği sevenlerin gideceği yerleri elbette gezi kitapları gösteriyordur.

Hasılı (veya velhasıl), hasret yüküyle gittiğimiz Kırım'da güzel bir toplantı düzenledik, görülmesi gereken ve bizler için önemi olan yerleri gezdik. Gezdik ama artık oralar Ukrayna'nın Kırım'ı değil, Rusya Federasyonu'nun Kırım'ı olup çıkıverdi.

Yazımızın sonunda bildirim kitabımızın tam künyesini de ekleyiverelim: *Türk Dünyası Masal Araştırmaları (Tastarakay'dan Keloğlan'a)*, Hazırlayan / Editör: Prof. Dr. İsa Özkan, Ankara 2015, IV+ 646 s. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Türk Kültürü Bildiriler Dizisi: 2, Kapak Tasarımı: Semeteyhan, Sempozyum Programı: 617-621, Sempozyum Katılımcıları: 623-625, Basında Sempozyum: 627-630, Fotoğraflar: 631-646.

(Fotoğrafların temininde yardımcı olan meslektaşlarım Prof. Dr. İsa Özkan ile Prof. Dr. Metin Ekici'ye teşekkür ederim.)

ÂŞIK HİKMETİ^(*)İbrahim
Aczi KENDİ

Âşık Hikmeti Konyalı'dır. Diğilli Mehmet Ağa denemekle anılırdı. Okur yazar değildi, güzel saz çalar her şeyden ilham alarak içten güzel şiirler söylerdi.

1317 (1901) senesinde Hattunsaray Nahiyesinde bulunduğum zaman Âşık Hikmeti de orada, Vahit Çelebi'nin çiftlik kâhyası idi.

Orta boylu, zayıf, aksakallı bir ihtiyardı. Kendisine hürmet eder, söyletir dinlerdim. Muamma söylemek ve çözmekte çok mahirdi. Konya'ya gelip giden halk şairlerinden pek çoklarıyla saz ve söz imtihanları yapmıştır.

Kendisinden işittiğim bütün bu âşıkların söz ve hallerini not ettim. Şu parça onundur. Ne kadar sâde, ne kadar çevirgen (muhîti) bir edâya, bir gösteriye malik değil midir?

KOŞMA

Göresin mi geldi bizim illere
Bahar ayı açılsın da gidelim
Sabreyle sevdiğim düşme dillere
Koyun kuzu seçilsin de gidelim

Seni görmeyeli halim yamandır
Sensiz yârim dünya bana zindandır
Şimdi yollarımız kıştır borandır
Koca çaydan geçilsin de gidelim

Hikmeti artmakta günbegün derdim
Dola kollarımı boynuma derdim
Kutnu kumaş alıp terziye verdim
Kemhaların biçilsin de gidelim.

Hikmeti bana bir gün sızmalı
Âşık Cevri ile Konya'da Sulu-
kahve'de nasıl imtihana girdiğini
anlattı. Âşık Cevri'nin ilk ola-

İbrahim
Aczi
Kendi
(1883-
1965)

(*) (Folklor Postası, 1 Nisan 1945, 18'den Mehmet Ali Uz, Konya Kültürüne Hizmet Edenler, Konya 2003, 46-47)

rak kendisine sazla hitap ettiği aşağıdaki koşmayı ezberinden okuyarak onun nasıl bir âşık olduğunu tasvir etti. Hikmetî'nin anlatışına göre, Âşık Cevrî, Konya'da doğmuş, büyümüş, Sızma'nın hava ve suyunu sevdiği için oradan evlenerek oraya çekilmiş.

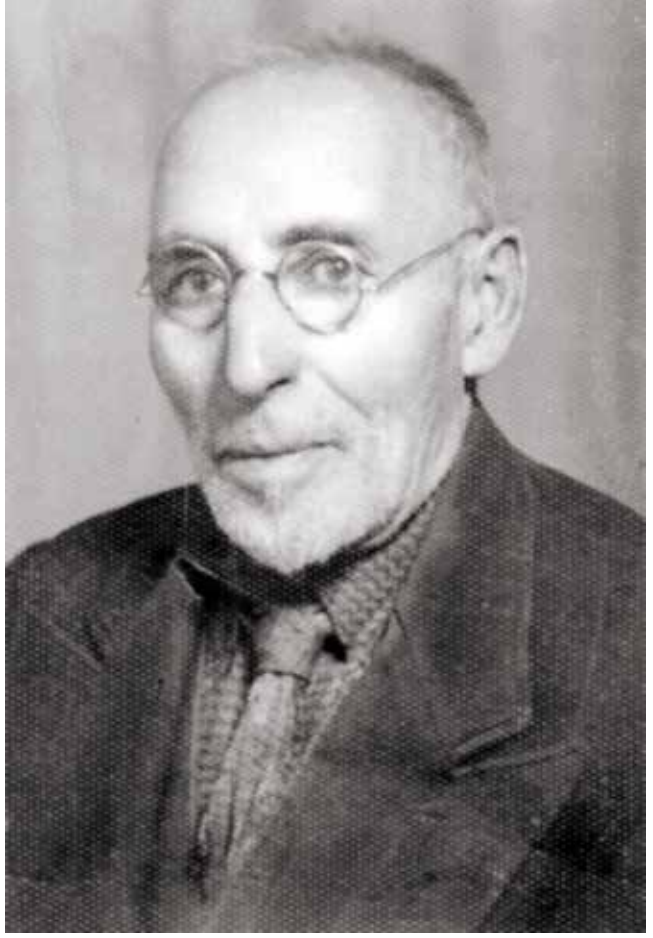
Kudretli saz çalar, nerede bir âşık işitilirse oraya gidermiş..

Kendisi Konya'da Özdemir Medresesi'nde iyice tahsil gördükten sonra âşıklık âlemine girmiş. Sazı sözü kudretli bir âşık olmuş. (1309) da Sulukahve'de Hikmetî ile şiirleştiklerinde de Cevrî, 72 yaşında bulunuyormuş. (1311) kolerasında ölmüş. Sulukahve'de Cevrî'nin söylediği koşma şudur:

*Aşk babına hangi yönden dahilsin
Güzellerden ferman aldın hoş musun
Bu âlemde acep neye mâilsin
Dolu musun yoksa kuru boş musun?*

*Boyun eğdim güzellerin şahına
Gönül düşkün vechi enver mâhına
Annin için düştüm gurbet râhına
Aşk babında bilmem bana eş misin?*

*Cevrî der ki usanmışım gezmeden
Kalem alıp nice kaş göz yazmadan
Bir âşıkım indim geldim Sızmadan
Tatlı şeker, yoksa kaya taş mısın?*

İbrahim Aczi Kendi (1883-1965)

Hikmetî'nin buna verdiği cevap şudur:

*Âşık baba eğer aşkım sorarsan
Yurt aşkıdır aşkım benim ezeli
Sen aşkını güzellerde ararsan
Yurtsuz kande görürsün sen güzeli*

*Çirkin sevda dünyaları dar eden
Yurttur çünkü güzelliği var eden
Yurtsuz sevda insanları hor eden
Tâ ezelden ben bu işi sezeli*

*Hikmetî der bu bir iz'an değil mi
Hoş düşünen kâmil insan değil mi
Önce vatan sonra cânân değil mi
Çok oldu ben fikrimi yazalı*

Ali IŞIK

MENÂKIB-I VELİYYÂTÎ'N- NİSÂ' VE HİKÂYE-İ RÂBİ'A-İ ADEVİYYE-2

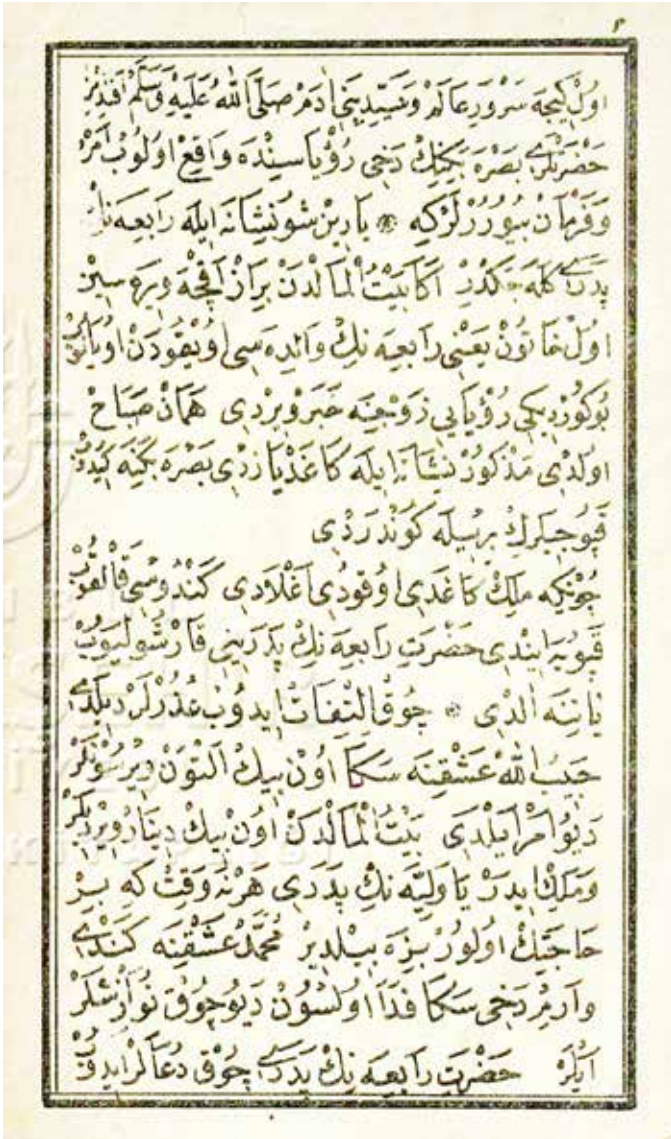
(s. 6) Ol gıce server-i âlem [âlemin önderi], seyyid-i benî Âdem [Adem oğullarının efendisi] sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri Basra beğiniñ dahî rü'yâsında vâki olub emr ü fermân buyurur-

lar ki: * “Yarın şu nişâne ile Râbia'nın pederi gelecektir. Aña beytü'l-mâldan biraz akçe viresin. Ol hâtûn, yanî Rabia'nın vâlidesi uykudan uyanub bu gördüğü rü'yâyı zevcine haber virdi. Hemân sabâh oldu, mezkûr nişâne ile kâğıd yazdı, Basra beğine gidüb kapucuların biriyle gönderdi.

Çünkü [ne zaman ki] melik kâğıdı okudu, ağladı. Kendüsi kalkub kapuya indi. Hazret-i Râbia'nın pederini karşulayub yanına aldı. * Çok iltifât idüb özürler diledi. Habîbullah aşkına saña on biñ altun virsünler, deyu emreyledi. Beytü'l-mâldan on biñ dînâr virdiler ve melik eyder: “Yâ veliyyeniñ pederi, her ne vakit ki bir hâcetiñ olur, bize bildir. Muhammed aşkına kendi vârim dahî saña feda fedâ olsun.” deyu çok nüvâzişler [iltifatlar] eyler. Hazret-i Râbia'nın pederi çok du'âlar idüb (s. 7) ol dînârları alub Hakk'a şükürler eyleyüb hânesine geldiler ve cümle levâzımâtın görüb birkaç seneler bunuñ üzerine geçdi. Hazret-i Râbia'nın pederi ve mâderi vefât eylediler.

Hazret-i Râbia biçâre öksüz ve yetîm kaldı.

Ol esnâda Basra şehrinde azîm [büyük] kahtlık [kıtlık] oldu. Herkes kendi

gâ'ilesine düşdi. Hazret-i Râbia'nın hemşireleri birer tarafa dağıldılar. Cilve-i İlâhiyye böyle olmasile bir zâlim gaddâr Hazreti Râbia'yı tutarak bir tarafa götürüb câriye deyu akçe ile satdı.*

*Âh sırr-ı ma'nâ sensin bâki bir isim
Genc-i mahfî sensin âlem tılsım*

[Ah, baki olan isim! Mananın sırrı ve gizli hazine olan sensin; âlem ise tılsımdır.]

Hikâye iderler ki bir gün Hazreti Râbia'nın efendisi bir hıdmet [hizmet] buyurur. Ol hıdmeti görür iken kazâen düşer Hazret-i Râbia'nın kolu kırılır. Ol hâlde mübârek yüzünü secdeye koyub Cenâbı Hakk'a münâcâta [yakarmaya] başlar, iyder [der, söyler]: "Ey Bâri Hüdâ, bir garîbim. Benim senden gayri kimsem yokdur. Sâhibim sen azîmü'ş-şânsın.

(s. 8) Senden baña her ne gelirse râzî ve müteşekkirim. * Beni esîr eylediñ, gussa [keder, tasa] itmedim. Lâkin şimdi sakat oldum; ubûdiyyetden [kulluktan] dûr [uzak] oldım ve efendi hıdmetinden dahî girü kaldım. Hemân gussam budur. Bilürsiñ yâ Rabbi sen azîmü'ş-şâna ibâdet idüb rızâ-i şerîfîni arzû iderem ki ben biçâreden hoşnud ve râzî olasıñ. Beni mahrûm eyleme, beni nefis eline ve kul eline bırakma rızâ yollarını âsân [kolay] eyle." deyu çok ağladı.

Şol ki şarâbı safâ içdi

yârinden

Gerek ki kaçmaya hicrâmınñ humârından

[Şu ki Yâr'inden aşk şarabını içerek safâ buldu. Ayrılık sersemliğinden kaçmaya gerek kalmadı.]

O sâ'at kolu hoş oldu ve bir âvâz işitdi ki "Yâ Râbia yeter ağlama! Semâda melâ'ikeleri dahî ağlatdıñ." Hazret-i Râbia bu âvâzı işidüb gönli hoş oldu. Hakk'a çok şükürler idüb gîceleri Yaradan'ın ibâdetinde, gün-

باشين سجده يه خوش حقه مناجات ايدوب ديركي **يا ابي من عظيم**
الشانه معلوم ديرك كوند زاري عبادت ايدن مزه بي قولونه قول
ايلديك لكم لله لكن كل كوكبي سن عظيم الشانه ويرد مره سنك
قولغندن بران كبر و فائق ايسنه هم ديواغلا زايانكا . چو كوكبي
حضرت رابعه بي بو حاقده كورم و وقت ايله كه او زرين معلق
بر نور سعله و بر مين بالار آنديمي بچوش اولوب حيرت قالد
چو كه صباح اولدي آنديسي حضرت رابعه بي ياننه چاغري چو
نوازش ايلدي كوكلن لوب ادا ايلدي *
اول زمان حضرت رابعه بر حلقه بر او حكر بيد ايدوب خداي
بي زواله عبادت ايله شغول اولدي *
ينه حكاير ايد زالكه حضرت رابعه حنج شريف ايدن ايلدي
بر مزه بي وار ايد بي كالور ما بي بو كلوب بوزون و او زون
حقه دوند و روب رفاست ايله يوله كرده كونك برون مرگي
اولدا يولداش لرجه بيدار كه يا رابعه اسنانكي زكوره لم
حضرت رابعه جوان ويرد كي بن مزه توكل ايدوب و ايانوب
يوله حقد مرسي يوله جفا ران يارا رانم البته قديمي
قابيز ريجه بولداش لر بي بول لر نه كند بلكر

سند ن بگا هره گلبرسه راضی و مستکرم * بنی اسیر
ايلديك غصه ايستمد لكن سیدی سقط اولدم
عبوديتدن دور اولدم و آقدي خيد ميتدن دخی
كبر و قالد مر همان غصه مر بود ريلورسك يادب سنك
الشانه عبادت ايدوب رضاء شريف بي ارز و ايد مرگي برت
بياره دن خوشنود و رسي اوله سلك بي بحر و مر ايله بنی نفس
النه و قول ايله بر اقمه رضا بول لر بي اسان ايله ديوجو اولدم
شول كه شرب صفا ايجدا يار ندن
كر كه قاجيه هجرتك حمار ندا
اوسانت بو خوش اولد و بر او ادا ايسند بكو يا رابعه
بر اغلامه سماء ملايكه لر دخی اغلامه لرك حضرت رابعه
بو اوار ايسيدوب كوكل خوش اولد حقه چو شكر ايدوب
كيجه لر يار ايلك عبادت كوند زك ايد بي حقد و ايله
دنيا عسق خدا ايله ذكر و فكر ايله زمان كروب كوند تبر صاف
كيجه لر يه سباحه قدر نماز فيلا زك و ذكر الله ايد ر ايد بي *
حكاير ايد رككه بر كجه رابعه نك آنديسي چو ايدن او ياندي
قولغنه بر او ادا ايسند بكو بوطور دن كوند بكم حضرت رابعه

düzleri efendisi hıdmetinde ve leyl ü nehâr [gece ve gündüz] ışk-ı Hüdâ ile zikir ve fikir ile zamân geçirüb gündüzleri sâ'im [oruçlu], gıceleri sabâha kadar namâz kılar ve zikrullah ide idi. * Hikâye iderler ki bir gıce Râbia'nın efendisi hâbdan [uykudan] uyandı, kulağına bir âvâz irişdi. Diñleyüb turdı, gördi-kim Hazret-i Râbia (s. 9) başın secdeye komış, Hakk'a münâcât idüb dir ki "İlâhî, sen azîmü'ş-şâna ma'lûmdır ki gündüzleri ibâdet idemezem; beni kuluna kul eylediñ, el-hükmi lillah. Lâkin küllî göñlimi sen azîmü'ş-şâna virdim, * senin kulluğndan bir an girü kalmak istemem." deyu ağlar idi. * Çünkü efendisi Hazret-i Râbia'yı bu hâlde gördi ve dikkat eyledi ki üzerinde mu'allak [havada duran] bir nûr şu'le virmiş parlar. Efendisi

bîhûş [şaşkın] olub hayretde kaldı. Çünkü sabâh oldu, efendisi Hazret-i Râbia'yı yanına çağırub çok nüvâzîş eyledi, göñlin alub âzâd eyledi. *

Ol zamân Hazret-i Râbia bir mahalde bir evceğiz peydâ idüb Hüdâyı bîzevâle ibâdet ile meşğül oldu. *

Yine hikâye iderler ki Hazret-i Râbia hacc-ı şerîf arzû eyledi. Bir merkebi var idi. Aña levâzımâtını yükletüb yüzün ve özün Hakk'a döndürüb arkadaşlarile yola girdi. Günün birinde merkebi öldi. Yoldaşları didiler ki "Yâ Râbia, eşyâñı biz getürelim." Hazret-i Râbia cevâb virdi ki "Ben size tevekkül idüb ve inanub yola çıkmadım. Beni yola çıkaran Yaradan'ım elbette kaydımı kayırır." deyince yoldaşları yollarına gitdiler.

(Devamı var)

Osmanlıdan Cumhuriyete Öğretmenlerimiz

MEHMET SABRİ ÇAĞLAYAN

Ahmet
ÇELİK

Şair öğretmenlerimizden Mehmet Sabri Çağlayan, 1326/1910'da Ermenek Filorina'da doğdu. Müftüzade Tevfik Fahri Efendi'nin oğludur. Annesinin adı Nazire Hanım'dır.

Konya İl MEM Özlük Arşivinde bulunan tercümeihâl varakasında hayat hikâyesini şöyle anlatır:

“İsmim Mehmet, mahlasım Sabri'dir. Mesleğim muallimlikdir. “Müftüzade” demekle marufum.

Pederim Müftüzade Tevfik Fahri Bey'dir. Pederim Orman sermüfettişi iken vefat etti. Bir sülale-yi marufeye mensup değilim.

Mezhebim İslam, milletim Türk'tür. Tabiiyetim Türkiye Cumhuriyeti'dir. (Ermenek) Filorina'da 1326/1910'da tevellüt etim.

İbtidai (ilk) tahsilimi Konya Lisesi kısmı ibtidaisinde (ilkokul kısmında) ikmal ile tekrar liseye devam esnasında pederimin (babama) vefatı üzerine 14 Haziran 1339/1923 tarihinde yedinci sınıfa terfi ettiğimi mübeyyen tasdikname aldım.”

Aldığı şahadetnamesine göre Mehmet Sabri Bey'in mekteb numarası 212'dir ve Adana Sultaniyesi'nden naklen 5 Teşrinisani/Kasım 1337/1921 tarihinde kısm-ı ibtidai (ilkokul) beşinci sınıfına kayd olunmuştur.⁽¹⁾

1338-1339/1922-1923 yılında okulda şu dersleri görmüştür: “Ulu mu diniye, Türkçe, tarih, coğrafya, hayvanat, hesap, hendese, Arapça, Fransızca, resim, terbiye-i bedeniye, gına (müzik).”

Mehmet Sabri Bey biyografisine şöyle devam eder:

“1 Teşrinievvel/Ekim 1924'de Konya'da açılan Orta Ziraat mektebine girerek 15 Mayıs 1927'de şahadetname alarak 1 Ağustos 1927'de Konya'da kışat olunan (Köy Muallimliği) S kursuna devam ile⁽²⁾ 1 Teşrinievvel/Ekim 1927'de Sultaniye Kazasına mülhak Salur karyesi İsmet Paşa Mektebi İbtidaiyesi başmuallimliğine (müdür olarak) tayin olundum.

(1) Konya İl MEM Özlük Arşivi, KMEM2-7_0001.

(2) 1124 no.lu Kanun mucibince muallim olmuştur.

Mehmet Sabri Çağlayan

El-yevm mezkûr vazifemi ifa etmekteyim. Türkçe tekellüm ve kitabeterim. Eser telif etmedim.”⁽³⁾

Bundan sonra Mehmet Sabri Bey 15 Ağustos 1931’de Kayacık nahiyesi ile 4 Ekim 1934’de Saidili (Kadınhanı’na bağlı) Sarayönü nahiyesine atanmıştır. Bu görevde iken 23 Ağustos 1936’da öğretmenlikten istifa etmiş, asıl mesleği olan ziraatçiliğe dönmüştür. Seydişehir Pancar ekim ve bakım bölge şefi olmuştur.

Şiirle de uğraşan Mehmet Sabri Bey Yeni Fikir dergisi ve Babalık gazetesinde şiirleri yayınlanmıştır. Bazı şiirleri şunlardır: “Pozantı’dan dönerken”. Yeni Fikir, sy.25; “Zehri Hand”, Yeni Fikir, sy.29; “Rüşvet”, Yeni Fikir, sy.30; “Sahilde”. Yeni Fikir, sy.28; “Diken”. Yeni Fikir, sy:42 s.7-11; “Sanatkâr”, Babalık, 20 Eylül 1931; “Gazel”, Babalık, 23 Temmuz 1933; “Cumhuriyet Destanı”, Babalık 29 Ekim 1933; “Bezm-i Yaran” Babalık, 5 Eylül 1934.

Mehmet Sabri Beyin “Aşka Doğru” adında yayınlanmış bir eseri vardır. (İstanbul 1946).

Mehmet Sabri, öğretmen Mem-

duh Yavuz Süslü’nün “Eşref Oğulları Tarihi ve Beyşehir Klavuzu” (Konya 1934) adlı eserine takriz olarak şu şiiri yazmıştır:

“Beyşehrini kıskanmada bak cümle kazalar

Açtın diye hâmenle o şuhun duvağın sen

Lütfeyleyerek keşti-i ilhamını Memduh

Bir parça o kıskançların iklimine çeksen.”

Afif Evren, “Şair Mehmet Sabri” adlı makalesinde onun hakkında şunları kaydeder:

“Şair Mehmet Sabri’yi tanıyan pak azdır. Bundan on beş, yirmi yıl evvel yazdığı şiirler çok kuvvetli ve güzeldir. Hale (Salur Kızları) adı altında aruzla yazdığı uzun şiiri, edebi bir bediadır.

O, aruz ve hece vezinlerinin bütün teknik inceliklerine vâkıf, lisana hâkimdir. Muhayyilesi geniş, tasvirleri renkli ve canlıdır. (Salur Kızları) bir risale halinde basılmıştı. Ne yazık ki, bugün elinizde ne bir tanesi, ne de bir sureti var.

Sabri, aynı zamanda iyi resim yapardı. Şairlikle ressamlığın kaynaştığı ruh ve kafa örgüsünde, engin ve rengin âlemler yaşardı.

Şair-i azam (büyük şair) Abdülhak Hâmid’in ölümünde aruzla yazdığı bir şiiri, hatırimda iyi kaldığına göre, o zaman Cumhuriyet gazetesinde neşredilmişti. Bazı gazete ve mecmualarda da şiirleri vardır.

Mülga Konya Ziraat Mektebini bitirdikten sonra öğretmenliğe intisap eden bu kıymetli sanatkâr, Karapınar’ın Karacadağı’ndaki Salur köyünde ve daha başka köylerde bir hayli zaman köy öğretmenliği yapmıştır. İşte “Salur Kızları”, o köylerin, ilham ve eserleri, terennümleridir,

Sonradan asıl mesleki olan ziraatçiliğe döndüğünü ve şimdi Seydişehir Pancar ekim ve bakım bölge

(3) Konya İ MEM Özlük Arşivi, KMEM2-7_0007.

Mehmet Sabri Çağlayan

şefi bulunduğunu duyduğum Mehmet Sabri'nin, bugün de edebiyatta, resimle uğraşıp uğraşmadığını bilmiyorum. Eğer bırakmışsa, gerçekten yazık. Çünkü o çok daha kıymetli eserler verecek, zamanında edebiyat tarihimize de geçecekti. Buna o vakitler kanaat getirmiştim.

Son günlerde biri 1927'de, diğeri 1933'te yazılmış yalnız iki şiirine rastlayabildim. İlki aruzla ve eski harflerle, uzun olan "Cumhuriyet Destanı" yeni harflerdedir.

Yerimin darlığından, hassas ve velut şairin o iki eserinden ancak birkaç kıta nakledebiliyorum.

Zulmette

*Ben bir gece zulmette çıkıp
seyredecektim*

*Leylin o siyah rengini zümrüt gibi
içimde.*

*Çıktım niyetim Halik'a gitmek...
Gidecektim,*

*Bir ye's-i ezel, hicr-i ebed vardı
içimde.*

*Baktım ki kamer parlamıyor,
yoktu kevakib,
Rüzgârla soğuk, karla ölüm hepsi*

vardı

*Sendendir İlahi diyerek bunca
mevahib*

*Sordum o kayın kalbimi zulmette
yine sarmadı.*

*Koştum, yürüdüm, yoktu ziyâ
kapkara her yer*

Mehmet Sabri, Zulmette şiiri

*Eyvah, o karanlık, o benim bahtı
siyahım,
Göster bana bir nur olayım ben de
seferber
Bıktım bu siyahlıktan İlâhi yeter
ahım⁽⁴⁾*

Cumhuriyet Destanı'ndan:

*Bilmeyiz vatandan başka bir ana
Fedadır her nemiz varsa vatana
Uğrunda boyandık işte al kana
Esir olmamıza hiç yoktur imkânı.*

*Cumhuriyet büyük inkılabımız
Sayesinde yoktur ıstırabımız
Olamaz kimseden ictinabımız
Ya Rabbi ne büyük bizdeki iman.*

Çok mütevazı olan Mehmet Sabri'yi aynı zamanda merhum tarihçi, şair ve filozofumuz Naci Fikret Baştak ta çok sever ve takdir ederdi. Kendisindeki cevher ve kudreti ilk defa o sezmişti. Bende onunla gazetecilik hayatımda tanışmıştım. Hafızamda yanılmıyorsam şairin şiirleri Babalık'tan başka Naci'nin yeni Fikir mecmuasında da çıkmıştı.”⁽⁵⁾

Yine Afif Evren “Mehmet Sabri'nin Bir Şiiri Daha” adlı makalesinde ilk makaleyi yazdıktan birkaç gün sonra Mehmet Sabri'nin kendisinin ziyaretine geldiğini belirterek şunları kaydeder:

“Şair Mehmet Sabri'den geçen gün bu köşede bahsetmiştim. İki, üç gün evvel matbaaya çıkageldi. Tatlı tatlı konuştuk; eski günleri, aramızdan ayrılıp gidenleri; Naci Fikret'leri, Namdar Rahmi'leri yâd ettik.

Sabri, şiirlerinden bazılarını (Aşka Doğru) adı altında ve kitap halinde bastırılmış kitabını henüz görmedim; fakat göndereceğini vadedti.

Bu kuvvetli aruz şairi, hiç intişar etmemiş bir şiirini okudu. Hemen tespit ettim. Sunuyorum!

(4) Mehmet Sabri, “Zulmette”, Babalık, 20 Eylül 1927.
(5) Afif Evren, Şair Mehmet Sabri, Yeni Meram, 17 Nisan 1954.

Aşka

*Ey aşk-ı ilahî beni canana ulaştır,
Lütfeyle kerem kıl teni sen cânâ
ulaştır.*

*Bir katrede olsam beni toprakta
bırakma
Hasretzede bir damlayı ummâna
ulaştır.*

*İlk önce şu benden beni alsın da
fusunun;
Bâkisini, gönlümdeki mihmâna
ulaştır.*

*Fakr içre fenayâb ola vârim, önü
sonda;
Benden diyerek Hazreti Sultân'a
ulaştır.*

*Sabri'ye nasip eyle hayatında memâtı
Affeyle devâdan onu Lokman'a ulaştır.*

Şair, tasavvufî bir vecd içindedir. Öyle bir vecd ve merhale ki; (zühdî) ve (aşkî) kapıdan birisini tercih etmek üzeredir. Nihayet etmiştir de. Şairin fikren ve ruhen varmak istediği (umman) nedir? Gerçek nedir? Allah... Kadir-i mutlak!

Kıymetli şairin basılmış olan eseri, elimize değdiği zaman, başka

şiiirleri üzerinde de durmak istiyoruz.”⁽⁶⁾

ŞİİRLERİNDEN ÖRNEK

Sanatkâr

Anın te'sini izah için bir afitâb
ister

Fûsun-u şîrini tenvîr içinse
mahitâb ister

Anın takdirine göklerden inmiş bir
kitap ister

Benim şîr-i hakiranemse ancak bir
itâb ister.

Nasıl bilmem ki hayran eyledin
sen ruhunu vecdin

Yeter çâk ettin ey zalim dil-i
mecruhunu vecdin

Niçin bilmem ki gasb ettin o yar-ı
şuhunu vecdin

Senin takdirine göklerden inmiş
bir kitap ister

Benim şîr-i hakiranemse ancak bir
itâb ister.

Demiştim: “Kabil olmaz tilâ
rağbetsiz elbet” ben

Refik olmazsa yükselmez ki rağbet
bir kadem yerden

Çalış ilâsına bir parça olsun gel
Refikim sen

Senin takdirine göklerden inmiş
bir kitap ister

Benim şîr-i hakiranemse ancak bir
itâb ister.

Senin aşkınla âşîk vaz geçer
elbette yârinden

Yakarsın istesen hurşîd-i alemtâb-ı
nârından

Seçerken mest olur bir şûphe
ulviyet civarından

Senin takdirine göklerden inmiş
bir kitap ister

Benim şîr-i hakiranemse ancak bir
itâb ister.

Düşürdün sayesin hâk üzre
hurşîdin fûsununla

(6) Afif Evren, Mehmet Sabri'nin bir şiiiri daha", Yeni Meram, 29 Nisan 1954.

Erir gûya ki sanat şîr olur ateşli
hununla
Tabiat lâl olur zan eylerim samt-u
sükûnunla
Senin takdirin göklerden inmiş bir
kitap ister
Benim şîr-i hakiranemse ancak bir
itab ister.⁽⁷⁾

20 Eylül 1931.

(7) M. Sabri, "Sanatkâr", Babalık, 26 Eylül 1931.

KAYNAKLAR:

Afif Evren, Şair Mehmet Sabri, Yeni Meram, 17 Nisan 1954.

Konya İl MEM Arşivi, BYEK 18 Sultaniye Kazası Muallimlerine Ait Kayıt Defteri I, DSCN-0059

Konya İl MEM Arşivi, BYEK 9 (1927-28) Sene-sinden İtibaren Sultaniye Merkez ve Kur'a Muallimlerin Sicil Defteri, DSCN-0006

Konya İl MEM Özlük Arşivi, KMEM2-7-0007.

Mehmet Sabri, "Zulmette", Babalık, 20 Eylül 1927.

M. Sabri, "Sanatkâr", Babalık, 26 Eylül 1931

Sabri Çağlayan, Aşka Doğru, İstanbul, 1946

